Flodhestens Sjæl - Kapitel 1 - At spore Ujtelky's første hippo skak træk

Indledning

Med inspiration fra den fremragende danske TV-serie fra, *Danefæ*, som udkom i 2025, og som jeg netop er begyndt at se på DVD (Tak, Aalborg Bibliotek!), indleder jeg hermed, lørdag den 13. juni 2026, jagten på flodhestens sjæl! Intet mindre!

Som bliver en uformelt skrevet serie af - forhåbentlig sammenhængende - tekster, der skal forsøge at kaste - et objektivt og videnskabeligt forankret - lys over den egentlige baggrund for flodhesten i skak: Hvorfor hedder den *flodhest*, hvad inspirerede *Spassky* til at spille den to gange til VM i 1966, *hvordan* opfandt Ujtelky egentlig systemet, osv.?

- Af Anders H. Sørensen, Aalborg, juni 2026.

Ujtelky's officielle partisamling

Læseren må selv gå på Wikipedia og opdage at Ujtelky er ophavsmanden til flodhesten, dét orker jeg ikke at fremlægge her, så lad os begynde med at sætte nogle ord på hvordan vi kan indkredse nærmere tidsperioden hvor Ujtelky opfandt systemet.

Via siden chessgames.com finder vi følgende underside for Ujtelky. Heraf fremgår det, at siden eller databasen indeholder **612** af hans partier som angår perioden 1940-1979.

Ujtelky blev født 20. april 1915 og døde i 1979, dvs. han var altså 24-25 år (siden angiver ikke præcis hvornår i 1940 hans første parti blev spillet) da han spillede sit første parti under denne database. Ca. tyve år før måske højdepunktet på hans karriere da han i 1960, som 45-årig, i byen Ostrava spillede playoff om titlen som tjekkisk mester (men tabte) - og han blev i øvrigt International Mester året efter i 1961. Men var det takket være flodhesten?

page 1 of 25; games 1-25 of 612 — PGN Download

Game	Result	Moves	Year	Event/Locale	Opening
1. M Ujtelky vs Grajh	1-0	36	1940	Bratislava	D43 Queen's Gambit Declined Semi-Slav
2. A L Abonyi vs M Ujtelky	0-1	20	1940	Bratislava t	D05 Queen's Pawn Game
3. J Louma vs M Ujtelky	0-1	28	1948	Czechoslovak Championship	B84 Sicilian, Scheveningen
4. E Richter vs M Ujtelky	1-0	35	1948	Czechoslovak Championship	A13 English
5. V Olexa vs M Ujtelky	0-1	26	1948	Czechoslovak Championship	A49 King's Indian, Fianchetto without c4
6. M Ujtelky vs L Alster	0-1	47	1948	Czechoslovak Championship	D75 Neo-Grunfeld, 6.cd Nxd5, 7.O-O c5, 8.dxc5
7. J Foltys vs M Ujtelky	0-1	45	1948	Czechoslovak Championship	D47 Queen's Gambit Declined Semi-Slav
8. M Ujtelky vs S Puc	0-1	19	1948	Czechoslovakia - Yugoslavia	D08 Queen's Gambit Declined, Albin Counter Gambit
9. A Beni vs M Ujtelky	½-½	29	1949	CSR-AUT	D50 Queen's Gambit Declined
10. C van den Berg vs M Ujtelky	½-½	41	1949	CSR-NED	D47 Queen's Gambit Declined Semi-Slav
11. M Ujtelky vs C van den Berg	½-½	54	1949	CSR-NED	D17 Queen's Gambit Declined Slav
12. Szabo vs M Ujtelky	1-0	34	1949	Reti Memorial	D47 Queen's Gambit Declined Semi-Slav
13. M Ujtelky vs E Paoli	1-0	30	1949	Reti Memorial	D74 Neo-Grunfeld, 6.cd Nxd5, 7.O-O
14. O'Kelly vs M Ujtelky	½-½	42	1949	Reti Memorial	B83 Sicilian
15. M Ujtelky vs Pachman	0-1	31	1949	Reti Memorial	D43 Queen's Gambit Declined Semi-Slav
16. J Platt vs M Ujtelky	½-½	65	1949	Reti Memorial	D98 Grunfeld, Russian
17. M Ujtelky vs Stahlberg	½-½	30	1949	Reti Memorial	C07 French, Tarrasch

https://www.chessgames.com/perl/chessplayer?pid=40580

Man kan i dette screenshot se at farven på linket til hans første game er ændret, fordi jeg har været inde og kigge efter den præcise dato. Vi kan se yderst til højre hvilken åbning som

blev spillet, men, jeg har altså besluttet mig for manuelt at klikke mig ind på alle partierne for at tjekke hvornår vi først ser tegn på flodheste-tanker (herunder også hos hans modstandere som han måske hentede inspiration fra?)

Vi kommer frem til parti nummer 23, hvor Maximilian den 9. sep. 1949 deltog i *Reti Memorial* og mødte Harry Golombek:

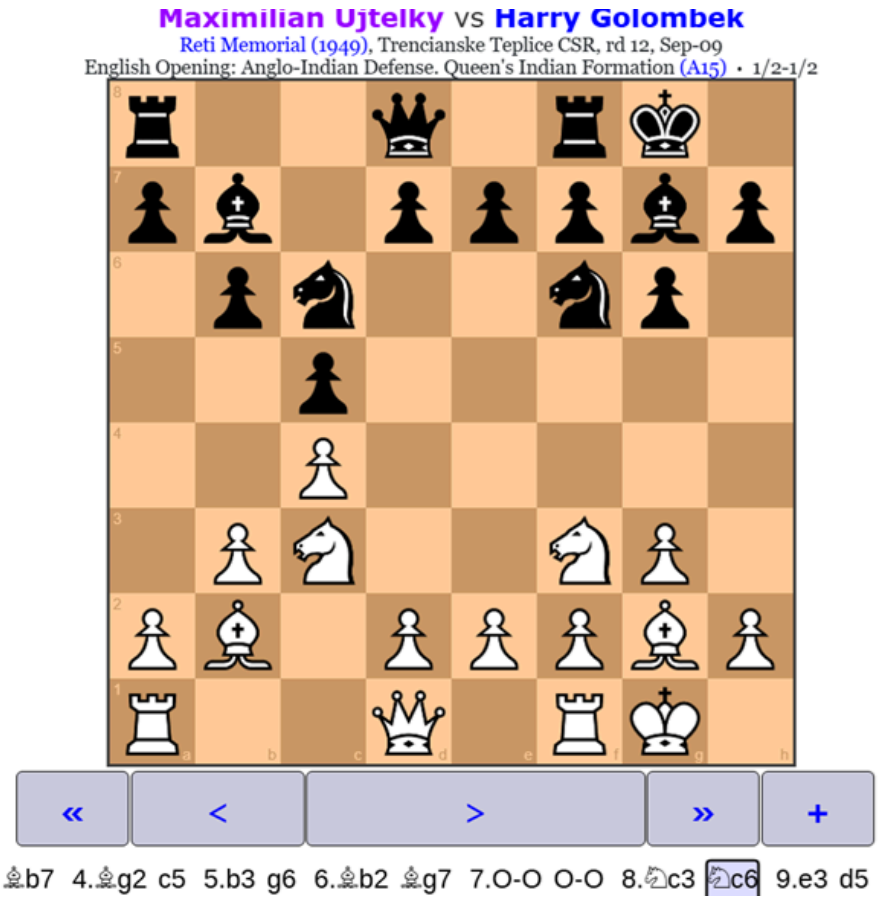

https://www.chessgames.com/perl/chessgame?gid=1437735

Stillingen efter 8.. Nc6 og der er ingen tvivl om at vi ser paralleller til flodhesten her. Dog er springerne helt forkert placerede.

Bemærk at det er hans modstander, Harry, som indleder med fianchetteringen via 2.. b6 og Maxi svarer så direkte 3. g3!

Maxi spillede yderligere syv partier i turneringen her, men, han holdt sig til sine vante åbninger, på det tidspunkt, som godt kunne omfatte fianchettering men uden hippo setup.

Vi vender bladet til 1950, hvor vi finder fem officielle partier. Så har vi følgende parti fra Prag:

Emil Karastoichev vs **Maximilian Ujtelky**
CSR-BUL (1950), Prague, rd 3
Formation: King's Indian Attack (A07) • 1-0

« < > » +

White to move

1.e4 c5 2.♘c3 ♘c6 3.g3 g6 4.♗g2 ♗g7 5.d3 e6 6.♗e3 b6 7.♘ge2 ♘ge7 8.d4 cxd4 9.♘xd4 ♗a6 10.♘cb5 O-O 11.a4

https://www.chessgames.com/perl/chessgame?gid=1437744

Efter 7.. Nge7 ser vi en struktur som minder en del om flodhesten. Men ren flodhest er det langt fra endnu!

Ingen kampe, officielt, fra 1951 og 1952, og så er vi fremme ved efteråret 1953 hvor vores mand kæmper med i det nationale mesterskab (som han nærved vandt i 1960). Måske en smule optræk til noget i runde 14, hvor hans springer går til e7 og han spiller både d6 og e6, men altså endnu ingen Franz Liszt-agtig inspiration!

Vi er nu ved parti nummer 60 som er runde 1 i det nationale mesterskab i 1954 og endnu ingen inspiration.. Nu parti nummer 90, igen runde 1, 1955, som 40-årig..

Når man kigger alle partierne gennem, tænker man, at det egentlig er vanvittigt at denne middelmådige skakspiller senere opfinder et helt nyt system, spiller for sjov med selveste Spassky, der sågar spiller flodhest to gange som udfordrer til verdensmestertitlen i 1966..

Så er vi fremme ved 1959, dato ukendt, runde 13, hvor Ujtelky som Sort spiller noget der bestemt ligner flodhest:

https://www.365chess.com/game.php?gid=2545920

Og det er sjovt nok nærmest Hvid som "presser" Maxi til den eftersøgte struktur! Lidt samme historie under et parti i 1960.

Men mere "flodhest" bliver det dog ikke til i 1959.

Det trækker op til innovation

Så har Ujtelky Hvid i 1960:

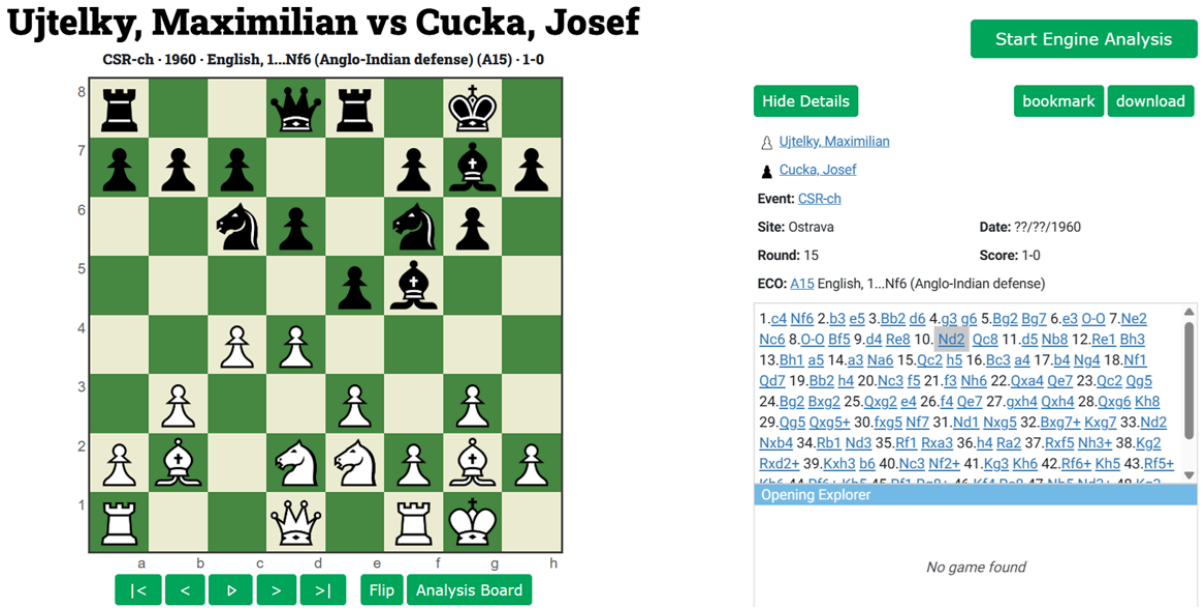

https://www.365chess.com/game.php?gid=2549566

Nu står begge løbere og springere korrekt i forhold til flodheste-strukturen, må man sige. Dette parti fra førnævnte nationale mesterskab i 1960, spillet i starten af året (som ender i playoff for vores mand) med scoren 12.5/17.

Oktober 1960 og Maxi er med til OL, hvor også selveste Fischer dyster med (som senere i 1972 snupper VM-titlen fra Spassky), og Maxi spiller i den forbindelse remis mod Petrosian (som jo røg mod Spassky's flodhest to gange under VM i 1966, begge ender remis, Petrosian beholder titlen, men mister den i 1969 til Spassky). En remis mod Petrosian er altid relevant i CV'et (især for Spassky som skal udfordre Petrosian) og Maxi fianchetterer da også begge sin løbere i partiet som dog bliver engelsk åbning.

Men det begynder måske at ligne noget? Robatsch (A06) spiller han to gange gennem 1959 og seks gange gennem 1960. For sammenligning spiller han Uncommon Opening (A00) to gange gennem 1960 (ellers ikke spillet siden en enkelt gang i 1956).

I starten af 1961 til det nationale mesterskab spiller han så Robatsch hele syv gange og Uncommon en enkelt gang! Fik 9/19 i den turnering. Dog bliver det kun til een mere Robatsch det år.

Nu sker der så noget sjovt! Den 30. juni 1961 spiller han niende og sidste runde til hold-EM og så finder vi først et officielt parti på ham igen fra den 1. februar 1963 til det nationale mesterskab (parti nummer 298). Altså ifølge disse databaser (chessgames.com og 365chess.com) en pause på aktiviteten på 19 måneder. Han var 46 år gammel da han trak stikket (officielt) og ja der var skam nationalt mesterskab i 1962 - Maxi deltog bare ikke (efter at have deltaget otte gange i træk).

Ja og vi kan også lige kaste et kort blik på denne statistik som viser antal partier i databasen pr. år for Ujtelky:

- 1963: 47 kampe
- 1962: 0 kampe
- 1961: 38 kampe
- 1960: 45 kampe
- 1959: 45 kampe

Som således afslutter Kapitel 1 - hvor vi i det næste kigger nærmere på hvad der sker efter Ujtelky's break. Dét kan være med til at besvare hvorfor han tog den break. Desuden så vi via partisamlingen også optræk til innovative tanker i dette kapitel - men dog endnu ingen ren flodhest, som jeg lige for en god ordens skyld finder frem her (full hippo setup):

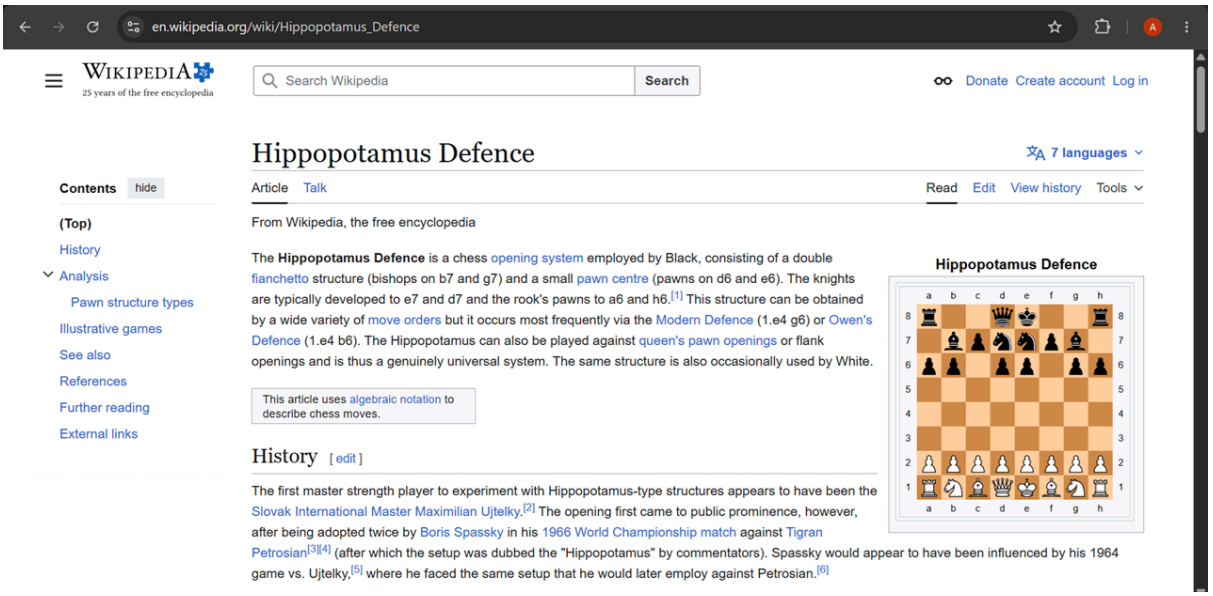

https://en.wikipedia.org/wiki/Hippopotamus_Defence